

God handelspraxis för spannmål

1. Följ med marknaden

Följ med marknaden i Finland och utomlands. Handelsvolymerna och priset på spannmål varierar enligt utbud och efterfrågan. Den rådande prisnivån på marknaden styrs av balansen mellan utbud och efterfrågan. Prisnivån i Finland påverkas kraftigt av den internationella spannmålsmarknaden, särskilt av prisutvecklingen i EU och Östersjö-området, samt av balansen mellan produktion och konsumtion i Finland.

2. Odlingskontrakt ger säkerhet

Ett odlingskontrakt är i princip ett avtal där parterna kommer överens om att odlaren ska producera en viss mängd skörd enligt på förhand fastställda villkor. I odlingskontraktet överenskoms oftast om den produkt som odlas, produktmängden, vilken kvalitet som eftersträvas samt om andra allmänna villkor för produktion och leverans. Ett kontrakt är alltid bindande och innehållet i olika köparens kontrakt är ofta olika. Man bör därför alltid noga sätta sig in i kontraktets innehåll innan man ingår ett kontrakt.

Odlingskontrakten ger jordbrukaren säkerhet om att han producerar de växtslag och sorter som marknaden vill ha, och att skörden har en köpare.

3. Skriftligt avtal

Skriftligt avtal krävs för leverans till industrin och spannmålshandeln

I och med den nya livsmedelsmarknadslagen som trädde i kraft från början av 2019 ska avtal om leverans av jordbruksprodukter från en producent till ett medelstort eller större än medelstort företag inom livsmedelsindustrin eller parti- eller detaljhandeln ingås skriftligen. Kontraktet behöver ändå inte undertecknas fysiskt, utan det kan också uppgöras elektroniskt och bestå av många delar. Också ett sådant elektroniskt avtal som inte ensidigt kan ändras och som uppreparas tillgängligt för parterna uppfyller avtalsvillkoren.

Avtalet ska innehålla följande punkter (marknadsordningsförordningen 168 art 4)

- priset/grunderna för prissättningen
- kvantiteten och kvaliteten på varan samt tidpunkten för leveransen eller sättet på vilket det fastställs
- avtalets giltighetstid
- betalningstider och betalningsförfaranden
- regler och bestämmelser som tillämpas vid force majeure
- villkoren för hämtning och leverans av partiet

Ett skriftligt avtal krävs inte, om säljaren (en producent/ producentorganisation eller producentsammanslutning) skriftligt meddelar detta. Det ska ändå sparas ett verifikat över anmälan eller meddelandet, så att det kan verifieras i efterhand. Kravet på skriftligt avtal tillämpas inte om det är fråga om varor som en medlem av ett andelslag levererar till andelslaget, och motsvarande bestämmelser ingår i andelslagets stadgar.

4. Skriftligt avtal rekommenderas

Skriftligt avtal rekommenderas för spannmålshandel mellan gårdar

Vid handel mellan gårdar kan man använda samma typ av avtal som används av spannmålsbranschens företag, men som modifieras enligt egna behov. Ett skriftligt avtal rekommenderas alltid, oavsett om affärspartnerna känner varandra eller har gjort affärer med varandra tidigare. Vid handel mellan gårdar utgår man från att avtalet är bindande. Det är till fördel för både säljaren och köparen att på förhand komma överens om detaljerna i avtalet och skriva in dem i kontraktet.

Fördelen med handel mellan gårdar är att man slipper betala förmedlingsprovision och att partiet går direkt till användaren. Om frakten överenskoms separat.

Anvisningar om spannmålshandel mellan gårdar och avtalsmodeller som kan användas vid handeln hittas på Farmarin pörssi (www.farmarinporssi.fi). För att underlätta handeln mellan gårdar har man också tagit fram en prisräknare för spannmålspartiets fodervärde. Räknaren finns på adressen www.proagria.fi/viljanhintalaskuri

5. Kom-ihåg- lista

Kom-ihåg-lista för spannmålshandel och riskhantering

- Utred produktionskostnaderna.
- Fastställ ett mål för skördens pris.
- Gör upp en marknadsplan.
- Följ med marknadssituationen (VYR:s marknadsinfo www.vyr.fi).
- Bekanta dig med de kontrakt som finns.

Källor: Spannmålsbranschens
samarbetsgrupp 2019
Guide om spannmålshandel och
kontraktsodling
VYR spannmålsmarknadsarbetsgrupp